

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
*«22» лютого 2023 року,
протокол № 10.*

Ректор університету, голова вченої
ради університету, доктор
юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК
(підпис) (ініціали, прізвище)

«22» лютого 2023 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»
для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні
здобувачів ступеня доктора філософії
зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування**

РОЗРОБНИКИ:

Завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, доктор філософських наук, професор
«10» січня 2023 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
«10» січня 2023 року, протокол № 6.

Завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, доктор філософських наук, професор
«10» січня 2023 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка
«10» січня 2023 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«15» лютого 2023 року, протокол № 3.

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«15» лютого 2023 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	2
2.	Заплановані результати навчання	3
3.	Програма навчальної дисципліни	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	6
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	6
	4.2. Аудиторні заняття	7
	4.3. Завдання для самостійної роботи	7
5.	Методи навчання та контролю	7
6.	Схема нарахування балів	7
7.	Рекомендована література	8
	7.1. Основна література	8
	7.2. Допоміжна література	9
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	10

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	–	28 Публічне управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	–	281 Публічне управління та адміністрування
3. Назва спеціалізації	–	-
4. Назва дисципліни	–	Методика проведення соціологічних досліджень
5. Тип дисципліни	–	вибіркова
6. Код дисципліни	–	BK21
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	третій
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	доктор філософії
9. Курс / рік навчання	–	другий
10. Семестр	–	четвертий
11. Обсяг вивчення дисципліни: загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3,0 / 90
денна, заочна форми навчання:		
аудиторні заняття (годин)	–	14
% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	–	15,6
% від обсягу аудиторних годин	–	8
семінарські заняття (годин)	–	57,1
% від обсягу аудиторних годин	–	6
самостійна робота (годин)	–	42,9
% від загального обсягу	–	76
	–	84,4
12. Форма семестрового контролю	–	залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	-
2) сучасні дисципліни	–	BK 12 «Відкриті дані у сфері публічного управління» BK 13 «Менеджмент і презентація наукових та освітніх проектів»

ВК 17 «Методика роботи з науковою інформацією»

ВК 24 «Діалектика як світоглядна основа наукових досліджень»

3) наступні дисципліни	–	-
14. Мова вивчення дисципліни	–	українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

ЗК 1. Здатність застосовувати системний підхід, науковий світогляд для проведення наукових досліджень, абстрактно, критично мислити, аналізувати сучасні проблеми розвитку суспільства, синтезувати отримані знання та формувати обґрунтовані пропозиції, стверджувати власну життєву позицію.

ЗК 7. Здатність застосовувати різноманітні методи під час проведення власного наукового дослідження.

ФК 1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в публічному управлінні та адмініструванні, дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях.

ФК 3. Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері публічного управління та адміністрування, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в науковій та освітній діяльності.

ФК 9. Здатність аналізувати та оцінювати сучасний стан, тенденції розвитку публічного управління та адміністрування.

ФК 12. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері публічного управління та адміністрування, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

Програмні результати навчання, які досягаються під час вивчення навчальної дисципліни:

РН 1. Знати наукові концепції та теорії, термінологію, історію розвитку та сучасний стан наукових знань, ідентифікувати теоретичні й практичні проблеми з публічного управління та адміністрування.

РН 2. Демонструвати навички презентації та обговорення результатів досліджень, наукових та прикладних проблем публічного управління та адміністрування державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у провідних наукових виданнях.

РН 4. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з публічного управління та адміністрування, адаптувати й застосовувати сучасні управлінські моделі та відповідний зарубіжний досвід публічного управління.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	мати уявлення про предмет «Методика проведення соціологічних досліджень» як галузі наукового знання;
1.2)	визначати предмет методики проведення соціологічних досліджень, її структуру та функції, базові поняття та понятійно-категоріальний апарат;
1.3)	знати зміст і відмінності таких системоутворюючих елементів суспільства як

особистість, соціальна група, соціальна спільнота, соціальна організація, соціальний інститут;
1.4) демонструвати знання з методології, методики та техніки соціологічних досліджень, відтворювати зміст основних структурних складових програми соціологічного дослідження у сфері соціального забезпечення;
1.5) знати особливості аргументативного дискурсу в професійній діяльності.
2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати різницю між сформованими на побутовому ґрунті уявленнями та соціологічними категоріями і поняттями;
2.2) з'ясувати соціологічні закономірності розвитку суспільства, публічного управління;
2.3) сформулювати позицію усвідомленого використання вихідних принципів методики соціологічного дослідження в процесі проведення практичних досліджень;
2.4) обговорювати роль та значення застосування результатів соціологічних досліджень у процесі дослідницької діяльності;
2.5) класифікувати вимоги до рівня соціологічної компетенції осіб, які займаються проведенням соціологічних досліджень у сфері публічного управління;
2.6) обґрунтовувати вплив соціологічної компетентності особистості на її здатність до прийняття осмислених рішень у соціальній та професійній діяльності, особистому житті.
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) застосовувати знання з соціології для підвищення власної професійної компетентності, навичок критичного мислення, подолання соціальних стереотипів в галузі публічного управління;
3.2) демонструвати вміння та навички виявлення соціальних проблем у сфері публічного управління і пропонувати способи та шляхи їх вирішення;
3.3) застосовувати знання з соціології задля подолання правового нігілізму та корупції в українському суспільстві;
3.4) набути елементарних вмінь та навичок з планування та проведення соціологічних досліджень у сфері публічного управління.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати тенденції розвитку сучасної соціології, виокремлювати соціологічні принципи та знання, необхідні для діяльності в межах спеціальності в галузі публічного управління;
4.2) демонструвати здатність розбивати інформацію на основні структурні складові, аналізувати рекомендовані до вивчення першоджерела з соціології;
4.3) аналізувати суспільні явища за допомогою різноманітних теоретичних соціологічних моделей соціальної взаємодії, соціальної структури, соціальних змін;
4.4) виокремлювати функції соціальних інститутів та діалектику їх взаємодії;
4.5) застосовувати набуті знання у своїй галузі наукового пізнання, а також при аналізі складних проблем інших сфер життєдіяльності суспільства.
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною</i>

<i>властивістю)</i>
5.1) поєднувати елементи соціологічних знань разом з метою отримання цілого з новою системною властивістю, бути здатним підійматися до розуміння суспільства як цілісної соціальної системи;
5.2) інтегрувати та використовувати знання з інших дисциплін при вивченні соціології;
5.3) вільно володіти категоріальним базисом соціології для взаємодії соціологічних теорій з іншими галузями гуманітарного знання;
5.3) розуміти головні засади прикладних соціологічних досліджень;
5.4) обґрунтовувати необхідність соціологічних знань для фахівців з спеціальностей у сфері публічного управління;
5.5) пропонувати шляхи підвищення власної соціологічної культури, розвитку здатності вирішувати дослідницькі проблеми комплексно, виробляти навички критичного мислення в процесі самоосвіти та самовдосконалення;
5.6) узагальнювати соціально важливу інформацію на основі використання різноманітних соціологічних джерел такої інформації.
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати значення знань тем з курсу «Методика проведення соціологічних досліджень» для формування високого рівня соціологічної культури публічного управління;
6.2) аргументувати необхідність застосування соціологічних теорій та прикладних соціологічних досліджень у процесі подолання соціальних проблем та реформування системи публічного управління в Україні;
6.3) пояснювати відмінності між різними напрямками та течіями соціології, оцінювати їхній вплив на сучасну соціальну практику;
6.4) пояснювати відмінності між соціологічними школами та оцінювати їх вплив на сучасну управлінську та дослідницьку практику;
6.5) вибирати серед різноманіття соціологічних теорій окремі положення, важливі для формування власної громадянської позиції, особистісного та професійного самовдосконалення та самовираження.
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) виробити усвідомлене ставлення до сучасного стану розвитку суспільства як до процесу, зумовленого історичними та соціальними обставинами, що невинно змінюється; внутрішню готовність до змін, усвідомлення їхньої невідворотності; здатність до прогнозування перспектив розвитку та пошук власного місця у соціумі;
7.2) демонструвати навички пошукової роботи, здатність самостійно планувати та проводити прикладні соціологічні дослідження, що сприятиме творчій праці в інших галузях навчального процесу, і зокрема в набутті професійних знань та досвіду у сфері публічного управління
7.3) писати есе на актуальні соціологічні теми, враховуючи складність та багатовимірність світу, демонструючи вміння поєднувати й узгоджувати різнопланові тенденції соціального життя;
7.4) створювати програму прикладного соціологічного дослідження у сфері публічного управління, обґрунтовувати вибірку, скласти анкету тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Соціологія як соціально-гуманітарна наука

Соціологія як наука про суспільство. Предмет, структура та функції соціології. Місце соціології в системі суспільствознавства, її зв'язок з іншими науками. Об'єкт і предмет соціології. Основні методологічні засади соціології як науки. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ. Ціннісний підхід у соціології. Теоретична, емпірична, фундаментальна, прикладна соціологія.

Тема 2. Методологія та методика соціологічних досліджень

Методологія, її рівні і функції у здійсненні та організації соціологічного пізнання. Методологічні принципи соціологічної теорії. Види методологічного аналізу: аналіз принципів пізнання, онтологічні проблеми соціологічного пізнання, аналіз теоретичних і емпіричних аспектів пізнання, аналіз понять, проблем, теорій.

Проблема достовірності соціологічного знання і його обґрунтованості. Методи соціологічного дослідження.

Тема 3. Організація та основні етапи соціологічних досліджень

Сутність соціологічного дослідження. Функції та особливості соціологічних досліджень. Проблеми погодження науково-теоретичних, методичних та організаційно-технічних процедур з цілями дослідження. Послідовність процедур дослідження та координація діяльності його учасників. Головні нормативні вимоги до організації соціологічного дослідження.

Види соціологічного дослідження. Розвідувальне (пошукове), описове, аналітичне дослідження. Етапи соціологічного дослідження. Етапи та процедури: підготовчий, оперативний, результуючий. Етапи проектування інструментарію дослідження. Труднощі і помилки в організації соціологічного дослідження. Параметри складності об'єкта дослідження в соціальних науках.

Тема 4. Методика збору, обробки, аналізу та інтерпретації соціальної інформації

Програма соціологічного дослідження як інструмент реалізації його стратегії. Програма соціологічного дослідження, компоненти, етапи. Поняття вибірки. Методи збирання соціологічної інформації. Опитування та його види. Спостереження та його види. Експериментальні методи в соціології. Методи обробки та аналізу емпіричних даних. Процедура інтерпретації результатів соціологічних досліджень. Комп'ютерні програми обробки соціологічних даних. Підготовка практичних рекомендацій.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Соціологія як соціально-гуманітарна наука	21	2	-	-	-	19	21	2	-	-	-	19
Тема 2. Методологія та методика соціологічних досліджень	23	2	2	-	-	19	23	2	2	-	-	19

Тема 3. Організація та основні етапи соціологічних досліджень.	23	2	2	-	-	19	23	2	2	-	-	19
Тема 4. Методика збору, обробки, аналізу та інтерпретації соціальної інформації	23	2	2	-	-	19	23	2	2	-	-	19
Усього годин	90	8	6	-	-	76	90	8	6	-	-	76

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота аспірантів

4.3.1. Самостійна робота аспірантів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи аспірантів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Самостійна робота аспірантів заочної форми навчання передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.4. Завдання для самостійної роботи аспірантів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;

Поточний контроль знань аспірантів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування аспірантів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;

4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;

5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку. Структура залікового білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарухування балів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих аспірантом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень. Острого: 2001. 185 с.
2. Виговський Л.А. Соціологічні дослідження як засіб маніпулювання свідомістю виборців. *Статистичні методи та інформаційні технології аналізу соціально-економічного розвитку*: зб. текстів доповідей за матеріалами ІХ міжн. наук.-практ. конф., 28 травня 2019 року. Хмельницький: ХУУП, 2019. С. 81–84.
3. Виговський Л.А. Соціологічні дослідження як засіб маніпулятивного впливу на електорат. *Управлінські та правові засади забезпечення розвитку України як європейської держави*: збірник тез ХХV щорічної звітної наукової конференції науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів Хмельницького університету управління та права

імені Леоніда Юзькова (м. Хмельницький, 18 лютого 2021 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 175–177.

4. Єрескова Т.В. Методологія та методи соціологічних досліджень: практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т.В. Єрескова, О.В. Мазурик, Н.О. Никифорова. Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. 230 с.

5. Методичні рекомендації до вивчення теми “Методологія і методика соціологічних досліджень” / Укл. В.П. Савельєв. Київ: НМК ВО Мінвузу УРСР, 1990. 18 с.

6. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій. Київ: Наук. думка, 1996. 232 с.

7. Піча В.М., Вовканич С.Й., Маковецький В.М. Як підготувати, провести і узагальнити результати соціологічних досліджень. Львів, 1996. 34 с.

8. Сурмин Ю.П., Туленков Н.В. Методология и методы социологических исследований: учеб. пособие. Киев: МАУП, 2000. 304 с.

9. Технології прикладних соціологічних досліджень : навч.-метод. посібник / Наук. ред. Ю. Сасенко. Київ: Ін-т соціології, 2003. 124 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Городяненко В.Г. Социологический практикум: учебно-методическое пособие. Киев: Академия, 1999. 160 с.

2. Экспертные оценки в социологических исследованиях / С.Б. Крымский, Б.Б. Жилин, В.И. Паниотто и др. Киев: Наук. думка, 1990. 320 с.

3. Кракович Д., Сердюк А. Интервьюирование в социологическом исследовании: учеб. пособие. Киев: РНПСЦ КМА, 1992. 27 с.

4. Паниотто В.И., Максименко В.С. Количественные методы в социологических исследованиях. Киев: Наук. думка, 1982. 272 с.

5. Ручка А.А. Ценностный подход в системе социологического знания / АН Украины, Ин-тут философии. Киев: Наукова думка, 1987. 156 с.

6. Социологический справочник / Под ред. В.И. Воловича. Киев: Политиздат Украины, 1990. 382 с.

7. Туленков М.В. Соціологія управління як галузь наукового знання: концептуальний аналіз. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Соціологія»*. 2010. № 1–2. С. 87–90.

8. Яковенко Ю.И., Паниотто В.И. Почтовый опрос в социологическом исследовании. Киев: Политиздат Украины, 1988. 139 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Журнал “Соціологія: теорія, методи, маркетинг”.

2. <http://www.librarv.tane.edu.ua/files/EVD/msociokomp.pdf><http://dozkontrol.ucoz.ua>.

3. <http://library.if.ua/books/138.html>.